

FiComin lausunto EU kriittisen viestinnän järjestelmää koskevasta perusmuistioista

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt FiCom ry:ltä (FiCom) kirjallista lausuntoa Valtioneuvoston selvityksen perusmuistiosta, joka koskee ennakkovaikuttamista EU:n kriittisen viestinnän järjestelmää koskevaan lainsäädäntöön (E 43/2026 vp). FiCom kiittää mahdollisuudesta lausua ja toteaa seuraavaa:

FiComin keskeiset viestit

- Suomen kanta EU kriittisen viestinnän järjestelmästä on hyvin perusteltu ja tasapainoinen.
- EUCCS tulee perustua kansallisesti hallinnoituihin järjestelmiin ja standardoituihin rajapintoihin. Kaupallisten televerkkojen teknisen ja operatiivisen hallinnan tulee säilyä verkko-operaattorilla, eikä järjestelmän toteuttaminen saa edellyttää EU-tason tai toisen jäsenvaltion viranomaiselle suoraa pääsyä kansallisten teleyritysten verkonhallinta- tai muihin kriittisiin järjestelmiin.
- EU kriittisen viestinnän järjestelmä ei saa johtaa uusiin perusteettomiin tai korvauksettomiin velvoitteisiin kaupallisille teleyrityksille. Mahdolliset uudet investoinnit, tekniset muutokset, kapasiteetti- ja varatehovaatimukset ja jatkuvat operatiiviset velvoitteet on tunnistettava vaikutustenarvioinnissa ja niihin on oltava asianmukainen rahoitus- ja korvausmekanismi.
- EUCCS-sääntelyllä ei tule luoda päällekkäisiä velvoitteita. Sääntely on sovitettava yhteen erityisesti sähköisen viestinnän sääntelyn sekä, NIS2- ja CER-sääntelyn kanssa.
- Kaupalliset teleyritykset tulee ottaa mukaan EUCCS jatkovalmisteluun, erityisesti valmisteltaessa verkkovierailua, liikenteen priorisointia, palvelutasoja, turvallisuusvaatimuksia, rajapintoja sekä kustannus- ja vastuunjakoa.

1 FiCom tukee Suomen muodostamaa kantaa

FiCom pitää EU kriittisen viestinnän järjestelmän tavoitetta rajat ylittävän viranomaisviestinnän parantamisesta kannatettavana. Järjestelmää tulee kuitenkin kehittää tavalla, joka hyödyntää olemassa olevia kansallisia ja kaupallisia ratkaisuja, säilyttää kansallisen päätösvallan ja verkko-operaattoreiden operatiivisen hallinnan sekä ehkäisee tarpeettomien kustannusten, uusien velvoitteiden ja päällekkäisen sääntelyn syntymistä.

FiCom pitää Suomen perusmuistiossa muodostettua kantaa EU kriittisen viestinnän järjestelmästä hyvin perusteltuna ja tasapainoisena. Suomen kannassa tunnustetaan onnistuneesti tarve kehittää turvallisuusviranomaisten rajat ylittävää, turvallista ja yhteentoimivaa viestintää samalla, kun jäsenvaltioiden olemassa olevia ja kehitteillä olevia kansallisia ratkaisuja voidaan hyödyntää.

FiCom pitää erityisen kannatettavana Suomen näkemystä siitä, että EU-tason kehittämisen tulee keskittyä kansallisten järjestelmien yhteentoimivuuden varmistamiseen sen sijaan, että niitä pyrittäisiin korvaamaan yhteisellä EU-tason järjestelmällä. Samoin on tärkeää, ettei European Critical Communication System (EUCCS) edellytä merkittäviä muutoksia kansallisiin ratkaisuihin tai tarpeettomia uusia investointeja.

FiCom tukee myös Suomen kantaa korkean tietoturvan ja suvereniteetin tason varmistamisesta sekä siitä, ettei EU-tason kehitystyö saa heikentää kansallisten järjestelmien turvallisuutta tai kriittisen viestinnän kansallista palvelutasoa. Myös kansallisen päätösvallan säilyttäminen kriittisen viestinnän infrastruktuuria, palveluita, operatiivista toimintaa ja palveluntuottajia koskeissa ratkaisuissa on tärkeää.

Suomen kantaa olisi kuitenkin perusteltua täydentää kaupallisten teleyritysten aseman osalta. Suomessa Virve 2 -palvelu tukeutuu kaupallisten teleyritysten palveluihin ja infrastruktuuriin, minkä vuoksi EUCCS teknisillä ja operatiivisilla vaatimuksilla voi olla suoria vaikutuksia teleyrityksiin.

2 EUCCSin tulee perustua kansallisiin järjestelmiin ja kansainvälisiin standardeihin

FiCom kannattaa lähtökohtaa, jossa EUCCS muodostuu yhteen toimivista kansallisista järjestelmistä. EU-tasolla voidaan määrittää yhteentoimivuuden kannalta välttämättömiä vähimmäisvaatimuksia, rajapintoja ja standardeja, mutta sääntelyllä ei tule tarpeettomasti harmonisoida kansallisten järjestelmien tai kaupallisten televerkkojen teknistä toteutusta.

Perusmuistion mukaan tulevassa sääntelyssä voitaisiin määritellä muun muassa kansallisten järjestelmien teknisiä vähimmäisvaatimuksia sekä yhteisiä sovelluksia, välineitä, palveluita ja hallintamalli. Jatkovalmistelussa tulee varmistaa, etteivät vähimmäisvaatimukset johda yksityiskohtaiseen EU-tason verkkosääntelyyn tai tarpeettomiin suoriin velvoitteisiin kaupallisille teleyrityksille.

Teknisten ratkaisujen tulee perustua ensisijaisesti kansainvälisesti hyväksyttyihin ja markkinaehtoisesti kehitettyihin standardeihin, kuten 3GPP ja ETSI määrittelyihin. Myös perusmuistiossa EUCCS kehitystyön todetaan perustuvan 3GPP mission critical -määrittelyihin ja ETSI-standardointiin. Erillisiä EU-spesifejä teknisiä ratkaisuja tulee välttää silloin, kun tavoite voidaan saavuttaa olemassa olevilla kansainvälisillä standardeilla.

Samalla kaupallisten televerkkojen teknisen ja operatiivisen hallinnan tulee säilyä verkko-operaattoreilla. EUCCS ei saa johtaa siihen, että EU-tason toimijalle tai toisen jäsenvaltion viranomaiselle syntyisi suora pääsy suomalaisen teleyrityksen verkonhallintaan tai muihin kriittisiin järjestelmiin.

3 Teleyrityksille ei tule asettaa korvauksettomia velvoitteita

FiCom pitää tärkeänä, ettei EUCCS toteuttamisesta aiheutuvia julkisen turvallisuuden tehtäviin liittyviä kustannuksia siirretä perusteettomasti kaupallisten teleyritysten vastattaviksi. EUCCS voi edellyttää

teleyrityksiltä esimerkiksi verkkotoimintojen kehittämistä, uusia rajapintoja, kapasiteetin varaamista, liikenteen priorisointia, verkkovierailuun liittyviä toiminnallisuuksia, verkkojen varmentamista, tehonsyötön riittävää varmistamista varateholähteellä, testausta tai jatkuvaa operatiivista valmiutta. Mahdolliset investointi- ja käyttökustannukset tulee tunnistaa vaikutustenarvioinnissa ja niiden rahoituksesta ja korvaamisesta on sovittava selkeästi.

Suomen kannassa todetaan perustellusti, että rajapintojen kehittämiseen, yhteentoimivuuden varmistamiseen sekä testaukseen ja pilotointiin tulisi olla mahdollista saada EU-rahoitusta. Periaatetta tulee soveltaa myös muihin EUCCSä aiheutuviin tarpeellisiin investointi- ja käyttökustannuksiin. EU-tason vaatimukset eivät saa edellyttää teleyrityksiltä korvauksettomia investointeja, kapasiteetin pysyvää varaamista tai jatkuvia operatiivisia tehtäviä viranomaisviestinnän tarpeisiin.

4 Priorisoinnin, verkkovierailun ja vastuiden tulee olla selkeästi määriteltyjä

FiCom pitää perusteltuna Suomen tavoitetta varmistaa kriittisen viestinnän etuoikeus, verkkovierailu ja saatavuus rajat ylittävässä toiminnassa. Näiden toteuttaminen kaupallisissa verkoissa edellyttää kuitenkin selkeitä teknisiä, oikeudellisia ja taloudellisia pelisääntöjä.

Liikenteen priorisointia ja palvelun etuoikeutta koskevien vaatimusten tulee olla välttämättömiä ja oikeasuhtaisia sekä perustua yhteisesti hyväksyttyihin standardeihin. Käyttötarkoitukset ja soveltamistilanteet on määriteltävä riittävän tarkasti eikä toteutus saa tarpeettomasti heikentää muiden verkon käyttäjien palveluiden laatua tai saatavuutta.

Rajat ylittävän verkkovierailun osalta tulee puolestaan määritellä selkeästi eri toimijoiden vastuut, palvelutasot sekä kustannusten jakaminen ja korvaaminen.

5 Päällekkäistä sääntelyä tulee välttää

EUCCS-sääntely on sovittava yhteen muun sähköisen viestinnän, kyberturvallisuuden, varautumisen ja häiriönsietokyvyn sääntelyn kanssa. Perusmuistiossa tunnistetaan perustellusti EUCCS yhteys digiverkkoasetusta koskevaan ehdotukseen ja erityisesti verkkojen ja palveluiden toimintaa häiriötilanteissa koskeviin vaatimuksiin. Sama arviointi tulee tehdä suhteessa NIS2- ja CER-sääntelyyn.

EUCCS:ään ei tule rakentaa erillisiä raportointi-, auditointi-, sertifiointi-, riskienhallinta- tai varautumisvelvoitteita asioissa, joista jo säädetään muualla. Hallinnollisen taakan vähentämiseksi samoja tietoja ei myöskään tule edellyttää raportoitavaksi useaan kertaan eri viranomaisille.

6 Turvallisuusvaatimusten tulee olla riskiperusteisia

FiCom pitää tärkeänä Suomen tavoitetta EUCCS korkeasta turvallisuuden ja suvereniteetin tasosta. Turvallisuutta, toimitusketjuja ja digitaalista suvereniteettia koskevien vaatimusten tulee kuitenkin olla riskiperusteisia, objektiivisia, syrjimättömiä ja oikeasuhtaisia.

Digitaalista suvereniteettia ei tule tulkita siten, että se johtaisi yleisiin alkuperämaavaatimuksiin tai tarpeettomasti rajaisi käytettävissä olevia teknologioita ja toimittajia. Toimiva kilpailu, useiden

toimittajien saatavuus ja kansainvälisiin standardeihin perustuvat ratkaisut ovat myös osa järjestelmien resilienssiä ja toimitusvarmuutta.

7 Kaupalliset teleyritykset tulee ottaa mukaan jatkovalmisteluun

Kaupallisten teleyritysten asiantuntemusta tulee hyödyntää järjestelmällisesti EUCCS jatkovalmistelussa sekä kansallisella että EU-tasolla. Perusmuistion mukaan kansallisessa EUCCS-valmisteluryhmässä ovat edustettuina eri ministeriöt ja Suomen Erillisverkot Oy.

Virve 2 ja EUCCS kansallinen toteutus tukeutuvat kaupallisten teleyritysten palveluihin ja infrastruktuuriin. Tästä syystä FiCom pitää tärkeänä, että kaupalliset teleyritykset osallistetaan riittävän varhaisessa vaiheessa EUCCS:n kansalliseen ja EU-tason jatkovalmisteluun erityisesti silloin, kun määritellään verkkovierailua, liikenteen priorisointia, palvelutasoja, rajapintoja, turvallisuusvaatimuksia sekä kustannus- ja vastuunjakoja. Näin voidaan varmistaa vaatimusten tekninen toteuttamiskelpoisuus ja arvioida niiden kustannusvaikutukset ennen ratkaisujen vahvistamista sitovassa sääntelyssä.

8 Oikeusperustaa tulee arvioida lopullisen ehdotuksen perusteella

Perusmuistion mukaan suunnitellun ehdotuksen oikeusperustana olisi SEUT 87 artikla, joka koskee jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välistä poliisiyhteistyötä.

FiComilla ei tässä valmisteluvaiheessa ole tarvetta ottaa kantaa oikeusperustan soveltuvuuteen. Oikeusperustaa tulee kuitenkin arvioida uudelleen varsinaisen lainsäädäntöehdotuksen perusteella erityisesti, jos sillä asetettaisiin suoraan kaupallisille sähköisen viestinnän yrityksille merkittäviä teknisiä, taloudellisia tai operatiivisia velvoitteita.

FiComin ehdotus Suomen kannan täydentämiseksi

FiCom ehdottaa, että Suomen kantaa täydennetään esimerkiksi seuraavasti:

Suomi pitää tärkeänä, että järjestelmää kehitetään hyödyntämällä olemassa olevia kansallisia ja kaupallisia ratkaisuja, säilyttää kansallisen päätösvallan ja verkko-operaattoreiden operatiivisen hallinnan sekä ehkäisee tarpeettomien kustannusten, uusien velvoitteiden ja päällekkäisen sääntelyn syntymistä.

Lisäksi Suomi pitää tärkeänä, ettei EU:n kriittisen viestinnän järjestelmän toteuttaminen johda perusteettomiin tai päällekkäisiin velvoitteisiin sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen tarjoajille. Kaupallisiin viestintäverkkoihin kohdistuvien teknisten ja operatiivisten vaatimusten tulee olla välttämättömiä, oikeasuhtaisia ja teknologianeutraaleja sekä perustua kansainvälisesti hyväksytyihin standardeihin. Vaatimukset tulee sovittaa yhteen muun sähköisen viestinnän, kyberturvallisuuden ja häiriönsietokyvyn (EECC/DNA, NIS2- ja CER) sääntelyn kanssa siten, ettei synny päällekkäisiä velvoitteita.

EUCCS toteuttamisesta teleyrityksille aiheutuvat uudet investointi- ja käyttökustannukset tulee tunnistaa vaikutustenarvioinnissa ja niihin tulee olla asianmukainen rahoitus- ja korvausmekanismi. EU-

tason vaatimukset eivät saa edellyttää teleyrityksiltä korvauksettomia investointeja, kapasiteetin varaamista tai jatkuvia operatiivisia tehtäviä.

EUCCS tulee perustua kansallisesti hallinnoituihin järjestelmiin ja standardoituihin rajapintoihin. Kaupallisten televerkkojen teknisen ja operatiivisen hallinnan tulee säilyä verkko-operaattorilla, eikä järjestelmän toteuttaminen saa edellyttää EU-tason tai toisen jäsenvaltion viranomaiselle suoraa pääsyä kansallisten teleyritysten verkonhallinta- tai muihin kriittisiin järjestelmiin.

FiCom ry

Marko Lahtinen
Laki- ja regulaatioasiat